

خرداد
1389

باسمه تعالی

معاونت آموزشی وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی
اداره کل اعتباربخشی و ارزیابی و دبیرخانه های شورای آموزش پزشکی و تخصصی

پروپوزال

تدوین اسناد راهبردی توسعه آموزش عالی در حوزه سلامت

دکتر شهرام یزدانی

موسسه چشم انداز توسعه سلامت



باسمه تعالی

معاونت آموزشی وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی
اداره کل اعتباربخشی و ارزیابی و دبیرخانه های شورای آموزش پزشکی و تخصصی

پروپوزال

تدوین اسناد راهبردی توسعه آموزش عالی در حوزه سلامت

دکتر شهرام یزدانی

موسسه چشم انداز توسعه سلامت

خرداد ماه ۱۳۸۹



1- اطلاعات مربوط به مجری طرح

1-1- درجه علمی و سوابق تحصیلی مجری طرح (دکتر شهرام یزدانی)

سال اخذ مدرک	کشور	دانشگاه	رشته تحصیلی	مدرک تحصیلی	
1370	ایران	تهران	پزشکی عمومی	دکتری حرفه ای	1
1377	ایران	تهران	جراحی ارتوپدی	دکتری تخصصی	2

1-2- فهرست پروژه های قبلی مجری طرح

تاریخ اجراء	محل اجراء	عنوان پروژه	
1387-1383	دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	اصلاحات آموزش پزشکی عمومی	1
1385-1383	دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	تحلیل وظایف و نیازسنجی آموزشی پزشکان عمومی	2
1387-1386	دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی	طراحی و راه اندازی مرکز تعالی خدمات بالینی	3
1388	معاونت آموزشی وزارت	تعیین شاخص های ادغام آموزش پزشکی با نظام ارایه خدمات سلامت	4
1388	معاونت آموزشی وزارت	تعیین معیارها و شاخصهای آموزش بالینی در مراکز و بیمارستانهای آموزشی	5
1389-1388	معاونت آموزشی و معاونت سلامت وزارت	طراحی کوریکولوم و محتوای آموزشی توانمندسازی پزشکان خانواده	6
1389-1388	معاونت آموزشی و معاونت سلامت وزارت	طراحی کوریکولوم و محتوای آموزشی توانمندسازی مربیان بهورزی	7

2- اطلاعات مربوط به طرح پژوهشی

1-2- عنوان طرح

- عنوان به فارسی

تدوین اسناد راهبردی توسعه آموزش عالی در حوزه سلامت

• عنوان به انگلیسی

Strategic Academic Development Plans in Health Sector

2-2- بیان مسئله یا مشکل

بنا به تعریف، "توسعه" فرایندی جهت دار است. و بر اساس اتفاق نظر خبرگان توسعه، بی آنکه جهت توسعه تعیین گردد، مداخلات توسعه ای تنها منجر به افزایش حجم بدون هماهنگی در تشکیلات، کارکردها، و حتی برون‌دادها می شوند. فرایند کنونی توسعه آموزش در دانشگاه های علوم پزشکی نیز مستثنی از این امر نیست. راه اندازی دیپارتمان ها، گروه های آموزشی، برنامه های آموزشی منجر به مدرک، دانشکده ها، و دانشگاه ها در حوزه وزارت بهداشت درمان و آموزش پزشکی بیش از آنکه امری جهت دار و راهبردی باشد، بصورت موردی و بر اساس نظرات و سلیق شخصی صورت می گیرد. این شکل از افزایش حجم در آموزش عالی حوزه سلامت به هیچ وجه تضمین کننده اهداف راهبردی حوزه سلامت نمی باشد. هدف از این پروژه، دستیابی به یک سند توسعه در آموزش عالی حوزه سلامت مبتنی بر شواهد و تجربیات جهانی، و با لحاظ نمودن الزامات، اولویت ها، مقتضیات، و محدودیت های منحصر به فرد کشور ایران می باشد. فرایند این پروژه به نحوی طراحی شده است تا در چند مرحله مشارکت و اتفاق نظر جمع وسیعی از نخبگان و دست اندرکاران حوزه آموزش را فراهم آورد.

2-3- مروری بر تحقیقات پیشین

سیاست گذاری مدون و تدوین اسناد راهبردی توسعه آموزش عالی در سطح کشورهای توسعه یافته جهان امر جدیدی محسوب نمی شود. کشور آلمان اولین کشور جهان محسوب می شود که در اواخر قرن هجدهم میلادی برای توسعه آموزش عالی خود یک برنامه راهبردی تدوین نموده است. اسناد مشابه از کشورهای انگلستان و فرانسه در اوایل قرن نوزدهم موجود می باشد. در نیمه دوم قرن بیستم و پس از جنگ جهانی دوم اغلب کشورهای توسعه یافته جهان بطور ادواری اقدام به تدوین برنامه های توسعه آموزش عالی نمودند. و در طی دو دهه اخیر دامنه این برنامه ها به بسیاری از کشورهای در حال توسعه (چین، استونی، مالزی، کاستاریکا، تونس، هند، مکزیک، اندونزی، ترکیه، ...) و حتی کشورهای توسعه نیافته (تانزانیا، اوگاندا،) کشیده شده است.

2-4- هدف یا اهداف کلی

تعیین جهت گیری های راهبردی نظام آموزش عالی سلامت در جمهوری اسلامی ایران

5-2- اهداف اختصاصی

1. تعیین جهت گیری های راهبردی گزینه‌های دانشجو در نظام آموزش عالی سلامت ایران
2. تعیین جهت گیری های راهبردی مرتبط به هیات علمی در نظام آموزش عالی سلامت ایران
3. تعیین جهت گیری های راهبردی توسعه فناوری اطلاعات و ارتباطات در نظام آموزش عالی سلامت
4. تعیین جهت گیری های راهبردی توسعه رشته ها و مقاطع در نظام آموزش عالی سلامت ایران
5. تعیین جهت گیری های راهبردی ساختار نظام آموزش عالی سلامت ایران
6. تعیین جهت گیری های راهبردی توسعه فعالیت های بین المللی در نظام آموزش عالی سلامت ایران
7. تعیین جهت گیری های راهبردی ارتقاء مدیریت و رهبری در نظام آموزش عالی سلامت ایران
8. تعیین جهت گیری های راهبردی تعامل با صنعت در نظام آموزش عالی سلامت ایران
9. تعیین جهت گیری های راهبردی تضمین کیفیت و اعتباربخشی نظام آموزش عالی سلامت ایران
10. تعیین جهت گیری های راهبردی توزیع جغرافیایی نظام آموزش عالی سلامت ایران
11. تعیین جهت گیری های راهبردی تمایز و تفکیک رسالت و فعالیت ها در نظام آموزش عالی سلامت
12. تعیین جهت گیری های راهبردی تامین مالی نظام آموزش عالی سلامت ایران
13. تعیین جهت گیری های راهبردی نظام مقاطع و مدارک آموزش عالی سلامت ایران

6-2- اهداف کاربردی (Terms of Reference)

1. تدوین سیزده سند توسعه در حیطه های راهبردی نظام آموزش عالی سلامت (S1 – S13)
2. تدوین سند مختصر (خلاصه اجرایی) توسعه آموزش عالی سلامت - (ES)

3- روش پژوهش

3-1- نوع پژوهش

پژوهش کیفی – حصول اتفاق نظر (Qualitative Research – Consensus Building)

3-2- محیط پژوهش

وزارت بهداشت، درمان، و آموزش پزشکی و دانشگاه های علوم پزشکی و خدمات بهداشتی و درمانی در جمهوری اسلامی ایران.

3-3- جامعه پژوهش

مدیران، دست اندرکاران، و کارشناسان کلیدی نظام آموزش عالی سلامت

3-4- تعداد نمونه و روش نمونه گیری

در مرحله مذاقه و بازنگری، 30 تا 50 نفر از کارشناسان حوزه های مختلف آموزش عالی نظام سلامت با روش نمونه گیری هدفمند (Purposive)

(Sampling) انتخاب می شوند. در صورت عدم حصول Saturation در مباحثات، نمونه تکمیلی به شیوه Snowballing انتخاب خواهد شد. در مرحله نهایی سازی، 200 تا 500 نفر از دست اندرکاران و نمایندگان گروه های ذریبط و ذینفع آموزش عالی نظام سلامت با روش نمونه گیری هدفمند انتخاب می شوند.

3-5- روش و ابزار گردآوری داده ها

1. مرور متون
2. بحث گروهی متمرکز
3. روش دلفی

3-6- روش تجزیه و تحلیل داده ها

تجزیه و تحلیل داده ها به شیوه کیفی و در چهارمرحله زیر صورت می گیرد:

- ا. Transcription
- ب. Data Exploration
- ج. Data Reduction (Coding)
- د. Data Interpretation

3-7- شرح مراحل انجام کار

پروژه در چهار مرحله مرور متون، تدوین پیش نویس، بازنگری، و نهایی سازی صورت می گیرد:

3-7-1- مرور متون در رابطه با راهبردها و سیاست های کلان آموزش عالی در حوزه سلامت

در این مرحله به منظور دستیابی به شواهد و تجربیات جهانی در ارتباط با آموزش عالی در حوزه سلامت، جستجوی منابع شامل پایگاه های داده ای، اینترنت، و ژورنال های آموزش پزشکی صورت می گیرد. سپس مستندات یافت شده تلخیص و فیش برداری می شود و از این موارد جهت تدوین پیش نویس برنامه توسعه استفاده می شود. جستجو در حیطه های راهبردی زیر صورت می گیرد:

کد سند	حیطه های راهبردی
S1	ساختار اثربخش دانشگاه ها
S2	حوزه های راهبردی دانش و فن آوری

S3	سازوکار تامین مالی دانشگاه ها و بازار آموزش عالی
S4	نظام انعطاف پذیر مقاطع و مدارک آموزش عالی
S5	توزیع جغرافیایی دانشگاه ها
S6	تمایز رسالت و وظایف دانشگاه ها
S7	اعتباربخشی دانشگاه ها
S8	راهبردهای مدیریت و رهبری دانشگاه ها
S9	راهبردهای جذب و انتخاب دانشجویان
S10	راهبردهای جذب و حفظ و ارتقاء اعضای هیات علمی
S11	راهبردهای توسعه IT و آموزش الکترونیکی
S12	راهبردهای تعامل بین المللی
S13	راهبردهای تعامل با صنعت

3-7-2- تدوین پیش نویس

برای هر یک از حیطه های راهبردی یک کمیته تدوین پیش نویس شامل سه تا پنج نفر از افراد کارشناس در آن حیطه تشکیل می شود. این کمیته ها به موازات بررسی متون ابتدا روندهای تاثیرگذار عمده، چالش های موجود، سیاست های گذشته، و اسناد بالادستی در سطح کشور مورد بررسی قرار می گیرند، سپس با توجه به وضعیت موجود، رسالت و چشم انداز آینده ترسیم می گردد. در بخش بعد غایت ها، اهداف، راهبردها و اقدامات اصلی برای تحقق چشم انداز مشخص می گردد. و در نهایت تفکیک مسئولیت ها، جدول زمانی اقدامات اساسی، و سازوکار ارزشیابی تعیین می گردد.

ساختار و اجزاء سند توسعه در هر یک از حیطه های راهبردی			
حجم تخمینی	توصیف	بخش	
2 صفحه	تاریخچه مختصر و سیر تغییر و تکامل در حیطه راهبردی	مقدمه	1
1 صفحه	تعاریف واژگان پایه بکار رفته در سند	تعاریف	2

3	وضعیت موجود	توصیف و تبیین وضعیت در کشور	5 صفحه
4	شواهد و تجربیات	گزیده شواهد و تجربیات جهانی در ارتباط با سیاست های توسعه آموزش عالی در حیطه راهبردی مربوطه	20 صفحه
5	مدل پیشنهادی	شرح مدل پیشنهادی (غایت ها، اهداف، راهبردها، و مداخلات اصلی)	5 صفحه
6	شرایط و ملزومات	شرح شرایط، ملزومات، و منابعی که برای اجرای موفق مدل توسعه ضروری است.	3 صفحه
7	مسئولیت ها	تقسیم وظایف برای انجام مداخلات توسعه ای (سازمان مسئول، همکار، هماهنگ کننده، و کنترل کننده)	2 صفحه
8	ارزشیابی	توصیف شاخص ها و اندیکاتورهای ارزشیابی و سازوکار جمع آوری اطلاعات	2 صفحه
			40 صفحه

3-7-3- بازنگری پیش نویس توسط کارشناسان

پیش نویس اسناد راهبردی در جلسات بحث گروهی متمرکز با حضور کارشناسان آموزش عالی سلامت از سطح کشور مطرح می گردد. در این جلسات تلاش می گردد تا اسناد توسعه از نظر همراستایی با اسناد بالا دستی، نیازها، الزامات، و محدودیت های بومی، و قابلیت اجرا بررسی گردد.

3-7-4- نهایی سازی از طریق دریافت و اعمال بازخورد طیف وسیع ذینفعان

در این مرحله، برای اطمینان از لحاظ نمودن دیدگاه های طیف وسیع ذینفعان آموزش عالی سلامت، اسناد بازنگری شده به روش دلفی (در دو یا سه راند) مورد بازبینی طیف وسیعی از کارشناسان، اساتید دانشگاه مدیران دانشگاهی، و سیاستگذاران عرصه آموزش عالی سلامت قرار می گیرد.

3-8- محدودیت های پژوهش

مرور متون در این پژوهش قالب روایی (Narrative) دارد.

نتایج این طرح علیرغم طی سه مرحله تدوین پیش نویس، مذاقه، و نهایی سازی، کماکان ماهیت توصیه ای دارد و برای آنکه قالب یک سیاست کشوری را پیدا کند، نیازمند بررسی بیشتر، و قانونی سازی (Legislation) می باشد.

3-9- ملاحظات اخلاقی

در تمام طول پژوهش نظرات و آرا همکاران پروژه محرمانه و Anonymous باقی می ماند.

10-3- جدول زمانی مراحل اجرای طرح

← زمان (ماه)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
مرور متون S1, S2, S3, S4	■	■	■									
تدوین پیش نویس S1, S2, S3, S4		■	■	■								
مذاقه S1, S2, S3, S4			■	■								
تهایی سازی S1, S2, S3, S4				■	■	■	■					
مرور متون S5, S6, S7, S8					■	■	■					
تدوین پیش نویس S5, S6, S7, S8						■	■	■	■			
مذاقه S5, S6, S7, S8							■	■	■			
تهایی سازی S5, S6, S7, S8								■	■	■		
مرور متون S9, S10, S11, S12, S13									■	■	■	
تدوین پیش نویس S9, S10, S11, S12, S13										■	■	■
مذاقه S9, S10, S11, S12, S13											■	■
تهایی سازی S9, S10, S11, S12, S13												■

4- منابع و مآخذ علمی

1. Philip J. Goldstein. The Future of Higher Education A View from CHEMA; 2006, The Council of Higher Education Management Associations
2. The Future of Graduate Management Education in Europe; 2003, GMAC Bologna Project Task Force
3. J.M.M. Ritzen. Scenarios for Higher Education, 2020; OECD Ministerial Meeting
4. Four Futures Scenarios Higher Education; 2006, Meeting of OECD Education Ministers
5. Peter Coaldrake. Effective university structures for the 21st Century; 2001, GO8 HR/IR Conference, Adelaide
6. Guy Haug and Christian Tauch. Trends in Learning Structures in Higher Education; 2001, Salamanca and Prague Conferences
7. An International Strategy for Higher Education; 2001, Finland Ministry of Education
8. Henry Etzkowitz. The Future of the University and the University of the Future; Research Policy 29(2000)313–330
9. Two Decades of Reform in Higher Education in Europe; 2000, European Commission
10. Focus on the Structure of Higher Education in Europe; 2003, The Information Network on Education in Europe
11. Higher Education Funding; 2007, UK Department for Education and Skills
12. Dominick P. DePaola. Beyond the University; 2007, American Association of Dental Schools
13. D. Bruce Johnstone. Cost Sharing in Higher Education; 2007, Center for Comparative and Global Studies in Education
14. Higher Education Reform Getting the Incentives Right; 2006, Netherlands Bureau for Economic Policy Analysis